

Najkrajšie pútnické trasy

25 turistických trás

po Slovensku

Najkrajšie pútnické trasy

František Turanský
Daniel Kollár
Karol Mizla

Zostavili: František Turanský a Daniel Kollár

Najkrajšie pútnické trasy

1. vydanie, 2015

© Autori textu: František Turanský, Daniel Kollár a Karol Mizla

Technický redaktor: Marianna Lázničková

Zodpovedný redaktor: Daniel Kollár

Jazyková úprava: Mária Majerníková

© Fotografie: Daniel Kollár (9), Zuzana Kollárová (11), Ján Lacika (31), Miroslav Lisinovič (22), Karol Mizla (42), Michal Rusinko (1) a František Turanský (89)

Fotografia na obálke: Kalvária v Banskej Štiavnici (Jozef Štefunko)

Úprava fotografií: Tomáš Votava

Profily trás: Tibor Kollár

Mapy: VKÚ, a. s., Harmanec

© Dizajn a typografia: Marianna Lázničková

Tlač: impression world, spol. s r. o., Prešov

Akékoľvek, hoci aj čiastočné použitie diela je dovolené len s písomným súhlasom vydavateľstva DAJAMA.

© RNDr. Daniel Kollár – DAJAMA

Lubľanská 2, 831 02 Bratislava

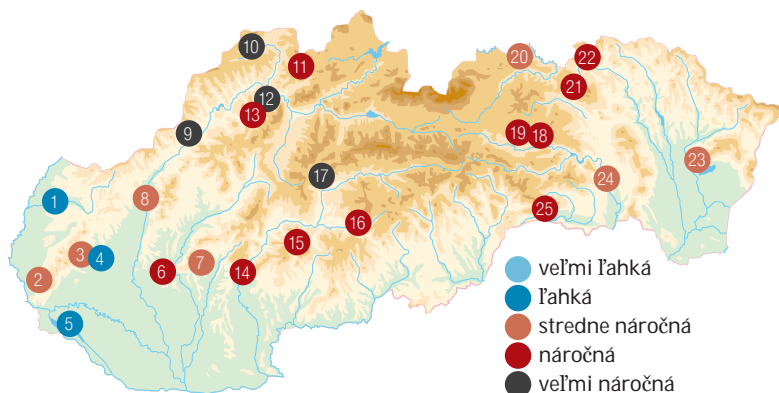
tel.: +421 (2) 446 317 02, info@dajama.sk, www.dajama.sk

Vydalo vydavateľstvo DAJAMA v roku 2015 ako svoju 244. publikáciu.

ISBN 978-80-8136-041-1

Obsah

1.	K patrónke Slovenska	7
2.	K Panne Márii Mariatálskej	15
3.	K červenokamenskej Panne Márii	23
4.	K Panne Márii Trnavskej	31
5.	K Madone Žitného ostrova	39
6.	K sv. Cyrilovi a Metodovi	47
7.	K žitavskej Panne Márii	55
8.	Po stopách misionárov do Kostolca	63
9.	Ku kostolíku uprostred polí	71
10.	Do kysuckých Lúrd	79
11.	K terchovskej kalvárii	87
12.	K Panne Márii Višňovskej	95
13.	K Slovenskému betlehemu	103
14.	K perle Pohronia	111
15.	Ku štiavnickej kalvárii	119
16.	K podpolianskej kalvárii	127
17.	Ku starohorskej Madone	135
18.	Ku spišskému Jeruzalemu	143
19.	Na Mariánsku horu	151
20.	Na pútnickú horu Zvir	159
21.	K čergovskému zázraku	167
22.	Ku gaboltovskej Golgote	175
23.	Do srdca Zemplína	183
24.	Na košickú Kalváriu	191
25.	Ku hrušovskej kaplnke	199

Milí čitatelia,

v roku 2012 sme začali s novou knižnou edíciou vydavateľstva DAJAMA pod názvom Po Slovensku, ktorá mapuje najkrajšie trasy a lokality na Slovensku a spoznáva Slovensko pešo, na bicykli, autom či pohľadom z výšky. V čase, keď držíte v rukách túto knižku, vyšlo už niekoľko publikácií, ktoré spájajú aktívny oddych s poznávaním jednotlivých kútov našej krajiny a putovaním po jej najkrajších miestach. Nová publikácia z tejto edície však možno najlepšie vystihuje skutočnú podstatu putovania človeka, ktorý často nehľadá na svojej ceste len nové a objavné informácie, ale predovšetkým sám seba.

Ľudia odjakživa putovali po krajine, po svete... Jeden rozmer putovania v minulosti mal základ v migrovaní za lepším životom, bohatstvom či podmienkami na život, ďalší však treba hľadať skôr v duchovnej podstate. Dávni filozofi si s pojmom cesta najčastejšie spájali tajomstvo a cieľ života každého z nás. Putovať znamenalo pre nich odniekaľ vyjsť a niekam dôjsť, a náboženstvo či viera ponúkala človeku spojenie púte do jedného rozmeru. Pútnik putoval individuálne i kolektívne k cieľu svojej cesty. Mnoho ráz mu púť trvala i niekoľko mesiacov. Staroveký Abrahám so svojím

vyvoleným izraelským národom putoval do zasľúbenej krajiny dokonca desiatky rokov. Tým, že sa pútnik vydal na cestu, vyčlenil sa zo všedného sveta a zaradil sa viac do duchovného sveta.

Aj na území Slovenska existovalo a dodnes existuje množstvo pútnických miest, ku ktorým už od nepamäti putovali tisíce pútnikov. Naši predkovia ešte v nedávnej minulosti putovali i niekoľko dní a po ceste rozjímali, modlili sa a spievali nábožné piesne. Na pútnickom mieste vyprosovali milosť sebe či blízkym a vykonávali obetu a pokánie, ktoré si uložili sami alebo ho dostali od cirkevnej autority. Odpustky vzťahujúce sa na konkrétne miesto udeľoval pápež či biskup. Púť mnoho ráz bola náročná nielen fyzicky, ale aj psychicky a už sama osebe bola obetou, ktorú veriaci pridával k svojmu úmyslu. Osobitné miesto postupne získali najmä púte na miesta úcty k Panne Márii a najpočetnejšie boli mariánske púte spojené s mariánskymi sviatkami. Mariánske zjavenia sú fenoménom dodnes spojeným s jednoduchými ľuďmi a prinášajúcim posolstvá všetkým ľuďom. Táto úcta k Panne Márii vyústila u nás do uznania Panny Márie Sedembolestnej za patronku Slovenska a šťastínsky Chrám

Sedembolestnej Panny Márie bol vyhlásený za národnú svätyňu.

Okrem mariánskych tradícií ľudia na Slovensku putovali a putujú aj na miesta spojené s cyrilo-metodskou tradíciou a so životom či smrťou ich nasledovníkov. Postupne vzniklo na Slovensku množstvo väčších či menších, národných, diecéznych či lokálnych pútnických miest, z ktorých najkrajšie a najvýznamnejšie sme pospájali do pútnických trás. Nechýbajú medzi nimi ani najvýznamnejšie pútnické miesta na Slovensku, ku ktorým patria najmä Skalka nad Váhom, Levoča, Marianka, Nitra či Šaštín.

Púte či túry v publikácii *Najkrajšie pútnické trasys* sú vždy jednodňové a väčšinou patria medzi stredne náročné trasy. Dajú sa však skrátiť a ponúkajú aj návštevy len jednotlivých pútnických miest. Viaceré z nich sa dajú absolvovať i na bicykli, záleží len na našej kondícii. Pri ich absolvovaní postupne navštívime mnohé pútnické miesta na celom Slovensku (70 na trasách a 69 v ich okolí) a na našom putovaní prejdeme horami, dolinami i rovínami. Okrem základného opisu každej trasy tu nechýbajú zaujímavosti súvisiace s jednotlivými pútnickými miestami. Samozrejmosťou sú výškové profily, výrezy

máp s priebehom trasy a podrobné praktické informácie o časových rozvrhoch, stúpaní, klesaní a náročnosti. Texty sú doplnené viac ako 200 farebnými fotografiami.

Autorský kolektív František Turanský, Daniel Kollár a Karol Mizla prešiel osobne tieto trasy, na ktorých objavil mnohé doteraz nepoznané miesta – a možno ich objavíte i vy. Už v minulosti však boli hojne navštevované našimi predkami a starí či prastarí rodičia by nám o nich vedeli s múdrosťou a pokorou veľa rozprávať. O miestach, kde i pre nás vyprosovali pokoj a lásku... Naším cieľom bolo sprostredkovať vám návštevu týchto miest, kam ľudia kráčali a dodnes kráčajú s pokorou, stíšením i vyrovnaním, a odkiaľ odchádzali a možno odchádzajú lepší alebo aj zdravší na duši či na tele.

Veríme, že publikácia vám ponúkne okrem klasickej turistiky i poznanie významnej časti našej histórie a duchovného bohatstva a podnieti váš záujem o jej ďalšie skúmanie. Vyberme sa preto poznať slovenské pútnické miesta a možno pritom nájdeme aj my silu a pokoj do nášho ďalšieho putovania životom. Prajeme vám pekné spoznávanie Slovenska a seba.

František Turanský a Daniel Kollár

K patrónke Slovenska

Prvá z pútnických trás nás zavedie do jedného z najvýznamnejších pútnických miest na Slovensku – k šaštínskej Bazilike Sedembolestnej Panny Márie, ktorú v minulosti navštívila Matka Tereza z Kalkaty, ako aj pápež Ján Pavol II.

Patrónka Slovenska

Silná úcta k Panne Márii na Slovensku viedla v minulosti k zasväteniu mnohých kostolov či kaplniek najmä Sedembolestnej Panne Márii, a preto nie náhodou pápež Pius XI. vyhlásil dekrétom z 22. mája 1927 Sedembolestnú Pannu Máriu za patrónku Slovenska. Rok 2014 bol na Slovensku venovaný patrónke Slovenska a dôvodom vyhlásenia jubilejného roka bolo 450. výročie prvého zázraku na príhovor Panny Márie v Šaštíne a 50. výročie, keď pápež Pavol VI. potvrdil starobylosť kultu Sedembolestnej Panny Márie ako hlavnej patrónky Slovenska a vyhlásil šaštínsky chrám za baziliku minor.

Zo Senice

Senica leží na rozhraní Záhorkej nížiny a Myjavskej pahorkatiny a je administratívnym, kultúrnym a hospodárskym centrom regiónu Záhoria. Osada Scynte sa po prvý raz spomína ako majetok hlohoveckého panstva v roku 1217. Tento názov sa v priebehu histórie menil (Scinze, Scynthe, Zenthe). Pomenovanie Senica sa datuje od začiatku 19. storočia. Najzaujímavejšou sakrálnou pamiatkou mesta je rímskokatolícky Kostol Navštívenia Panny Márie. Postavili ho ako protestantský kostol v roku 1631 na mieste starého gotického farského kostola. Od roku 1654 slúžil katolíkom. Počas druhej svetovej vojny

Námestie Oslobodenia v Senici
Bazilika v Šaštíne

Rodný dom Jána Hollého v Borskom Mikuláši

bol veľmi poškodený. V interiéri kostola je najhodnotnejším dielom ranobarokový hlavný oltár z druhej polovice 17. storočia s ústredným obrazom Nepoškvrnenej Panny Márie. Pri katolíckom kostole sa nachádza kaplnka. Pôvodne bola súčasťou starého gotického chrámu. Na jej hlavnom oltári z 18. storočia je umiestnený maľovaný triptych zo života sv. Jána Nepomuckého. Z rokov 1783 až 1784 pochádza

evanjelický kostol. Postavili ho ako klasicistický tolerančný chrám bez veže, ktorú pristavili v roku 1794. Takmer o sto rokov neskôr dostal kostol novú fasádu.

Na pútnickú cestu k šaštínskej bazilike sa vyberieme z centra mesta západným smerom a sprevádzať nás budú červené turistické značky. Popri potoku Teplica sa dostaneme do miestnej časti Čáčov a neskôr okolo železničnej stanice prídeme

Borovicové lesy na Záhorí

až k rieke Myjava. Záhorácka magistrála (ako nazývajú červenú turistickú značku a po ktorej budeme

Kaplnka sv. Márie Magdalény

Na najvyššom bode Záhorskej nížiny (297 m) na pieskovom vršku nad osadou Habany sa nachádza pôvodné pútnické miesto. Kaplnku dal v roku 1668 postaviť Imrich Cobor a bola zničená za Rákociho povstania na začiatku 18. storočia. Tá dnešná neoklasicistická bola postavená koncom 19. storočia. Osada Habany pod kaplnkou bola založená anabaptistami či novokrstencami (habánmi), emigrantmi, čo utiekli z Moravy a Čiech pred náboženským prenasledovaním. Pôvodné domy stoja ešte i dnes a zaslúžia si pozornosť. Pri kaplnke sa v minulosti zastavovali náboženské procesie, ktoré išli pešo z Trnavy na púť do Šaštína. Púť sa tu koná v nedeľu okolo sviatku sv. Márie Magdalény 22. júla. Čiastočne zalesnený pahorok na vrchole s kaplnkou dozista naplní naše očakávania a ponúkne miesto na oddych a tiché rozjímanie.

ďalej kráčať) prechádza naprieč Záhorskou nížinou od Vrbovíc na hraniciach z Českom cez myjavské kopanice až do dediny Závod.

Cez záhorské Bory

Postupne prejdeme povedľa golfového areálu až do borovicových lesov a pieskových dún. Naša trasa vedie v tejto časti Chránenou krajinou oblasťou Záhorie a cez viate piesky zalesnené borovicovými lesmi. Prechod tichým borovicovým lesom je zážitkom a ticho a vôňa lesa tu má neopakovateľné čaro. Keď vyjdeme z lesa na lúky, asi po 500 m odbočíme na poľnú cestu doprava a opustíme červenú značku. Cesta nás onedlho privedie do osady Habany. Nad ňou na malom zalesnenom pahorku stojí pútnická kaplnka, ku ktorej sa dostaneme zľava od osady poľnou cestou.

Po prehliadke tohto pekného miesta sa vrátíme do osady Habany, z ktorej tentoraz pahorok obídeme poľnou cestou sprava a ňou prideme až do Borského Mikuláša. Tvoria ho dve časti: Borský Mikuláš a Borský Peter, ktoré v minulosti existovali ako samostatné obce.

Borský Mikuláš a Borský Peter sa po prvý raz spomínajú v roku 1394 ako poddanské dediny Zenthmiklos a Zenthpeter patriace k panstvu hradu Ostrý Kameň. V 16. storočí sa tu usadili habáni, ktorí sa zaoberali najmä hrnčiarstvom a výrobou nožov. Zo sakrálnych pamiatok sa tu zachovali dva rímskokatolícke kostoly. Barokovo-klasicistický Kostol sv. Mikuláša v Borskom Mikuláši postavili v roku 1753, v prvej polovici 20. storočia bol upravený a dostal novú fasádu. Barokový Kostol sv. Petra a Pavla v Borskom Petre postavili v roku 1540 na pôvodnom gotickom základe objektu zo 14. storočia. V rokoch 1676 až 1680 ho prestavali a ohradili. Ďalšie úpravy sa uskutočnili v 18. a 20. storočí. V interiéri kostola zaujme neskorobarokový hlavný oltár so stĺpovou architektúrou a obrazom sv. Petra,

Pohľad na Baziliku Sedembolestnej Panny Márie v Šaštíne

apoštola od viedenského majstra J. Kesslera. V roku 1785 sa tu narodil najvýznamnejší predstaviteľ bernolákovského hnutia básnik Ján Hollý. Jeho rodný dom môžeme navštíviť a nájdeme v ňom zriadenú pamätnú izbu.

Šaštín na dosah

Z obce sa vyberieme po menej frekventovanej asfaltovej ceste západným smerom. Cestu nám budú lemovať borovice a onedlho uvidíme veže šaštínskej baziliky, ktoré nám budú ako maják ukazovať cieľ našej cesty. Na tomto mieste si môžeme tak ako naši starí rodičia zaspievať jednu z viacerých mariánskych piesní, ktoré v minulosti spievali pútnici cestou do Šaštína, napríklad: „*Tie šaštínske zvony k sebe nás volajú, Patrónke Slovenska poklonu vzdávajú. Sedembolestná Panna Mária, tebe Slovenská spieva krajina...*“

Mesto Šaštín-Stráže patrí medzi najmladšie a najmenšie mestá na Slovensku. Mestečko sa dá rozdeliť na tri časti – pôvodný Šaštín, areál okolo baziliky a bývalá samostatná

obec Stráže, s ktorou sa Šaštín neskôr zlúčil. Prvá písomná zmienka o jeho existencii pochádza z roku 1218 pod názvom Saswar a už v tom čase bol Šaštín sídlom archidiakona. Obec v 14. storočí patrila Stiborovi zo Stiboríc. Na konci 14. storočia od neho dostala mestské výsady a jarmočné právo a stala sa strediskom šaštínskeho panstva. Po Stiborovej smrti postupne prešla do

Trojhranná Kaplnka Sedembolestnej Panny Márie v Šaštíne

vlastníctva viacerých šľachtických rodov, z ktorých najznámejší boli Coborovci. S týmto rodom sa spájajú aj začiatky histórie Šaštína ako pútnického miesta.

V minulosti baziliku navštívila Matka Tereza z Kalkaty, ako aj pápež sv. Ján Pavol II. počas svojej druhej pastoračnej návštevy Slovenska. Od roku 1990 sa tu slobodne konajú celonárodné púte. Hlavné púte sa konajú 15. septembra na sviatok Sedembolestnej Panny Márie a zvyčajne v júni počas Turíc, čiže na slávnosť zoslania Ducha Svätého.

Pútnické miesta v okolí

Ojedinelým pútnickým miestom (dnes už takmer zabudnutým) na Slovensku sú Malacky, centrum dolného Záhoria. Ich sakrálnou dominantou je Kostol Neposkvrneného počatia Panny Márie a kláštor františkánov s ochranným múrom a štyrmi vežami z roku 1653. Postavili ho Pálfiovci v renesančno-barokovom slohu na mieste renesančného kaštieľa Balašovcov a neskôr k nemu pristavili kostol. Interiér kostola upravili v roku 1760, kláštor rozšírili v roku 1890 a oba objekty zrenovovali v roku 1928. Medzi jednotlivými krídlami kláštora a kostola vznikol vnútorný dvor, tzv. rajská záhrada. K najväčším zaujímavostiam kostola patrí epitaf grófa Pálfiho a Sväté schody – majstrovská kópia tých, ktoré musel zdolať Ježiš Kristus na svojej poslednej ceste. Podobné kópie sa nachádzajú len v Ríme a v Jeruzaleme. Sväté schody sú vo zvláštnej kaplnke. Vystupuje sa po nich ľavou stranou po kolenách, pretože pod každým schodom sú podľa legendy zamurované telesné pozostatky niektorého svätca. Dolu sa schádza vzpriamene pravou stranou.

Púť sa koná každoročne 2. augusta na sviatok Porciunkuly na počesť sv. Františka Assiského. Kaplnke Svätých schodov udelil pápež Inocent XI. výsadu plnomocných

odpuštokov, ktoré môžu veriaci získať aj pobožnosťou 3. mája a 14. septembra na sviatok Nájdenia a Povýšenia Svätého kríža

Bazilika Sedembolestnej Panny Márie v Šaštíne

Bazilika je neodmysliteľným symbolom mesta, do ktorého s pokorou putujú každý rok tisíce a tisíce pútnikov. Všetko sa to začalo v roku 1564, keď Angela Bakičová, manželka grófa Imricha Cobora, majiteľa šaštínskeho panstva, dala zhotoviť sochu Sedembolestnej Panny Márie ako výraz vďaky za vypočutie prosieb v rodinných trápeniach. Sochu uložili na verejnú úctu do trojhrannej kaplnky, ktorá tu stojí dodnes. Ľud si ju veľmi uctieval a stalo sa mnoho zázračných uzdravení. V roku 1762 sa za účasti ostrihomského arcibiskupa, cisárovnej Márie Terézie a jej manžela Františka I. Lotrinského uskutočnila posviacka chrámu, ako aj slávnostné prenesenie sochy na hlavný oltár. Pápež Pavol VI. povýšil svätýňu Sedembolestnej Panny Márie v roku 1964 na baziliku minor.

Menším pútnickým miestom v okolí je aj Sološnica, ležiaca na úpätí Malých Karpát 15 kilometrov východne od Malaciek. Jej najvýznamnejšou sakrálnou pamiatkou je rímskokatolícky Kostol Všetkých svätých, ktorý postavili v roku 1699 na mieste starého kostola zo 14. storočia (jedného z najstarších na celom Záhori). Ďalšou miestnou sakrálnou pamiatkou je aj kalvária s desiatimi menšími kaplnkami a jednou väčšou uprostred. Zaujímavosťou obce je aj názov jednej z jej častí – Betlehem. Povešť hovorí, že na týchto miestach pod Roštúnom stál kedysi otvorený prýbytok pastierov, v ktorom raz miestny farár uvidel matku s dieťaťom v kolíske. Vyzeralo to ako v Betleheme a odvtedy sa traduje názov tejto časti obce.

Sväté schody v Malackách

Púť sa tu koná v nedeľu po oktáve Božieho tela a krvi na základe udalostí z konca druhej svetovej vojny. Jedenásteho marca 1945 miestny starosta obce zložil sľub, že ak pri prechode frontu Božské Srdce zachráni obec pred zničením, nedeľa po oktáve Božieho tela bude obecným sviatkom a na počesť Božského

Srdca postaví obec kaplnku. Sološnica naozaj zostala pri prechode frontu neporušená a táto udalosť bola uznaná za tzv. sološnický zážrak. Farníci dodržali sľub a 30. júna 1946 bola postavená kaplnka a zasvätená Božskému Srdcu Ježišovmu. Kaplnku postavili ako prístavbu Kostola Všetkých svätých.

Trasa: miesto (nadmorská výška)

→ počet km (vzdialenosť), ↑ počet m (stúpanie)

Senica (200 m) → 14 km, ↑ 61 m

Pri Červenom kríži (233 m) → 4 km, ↑ 71 m

Mária Magdaléna (297 m) → 5 km, ↑ 8 m

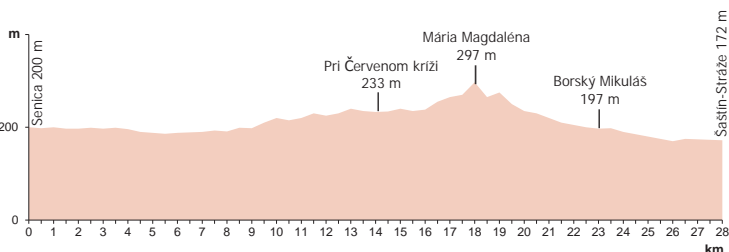
Borský Mikuláš (197 m) → 5 km, ↑ 0 m

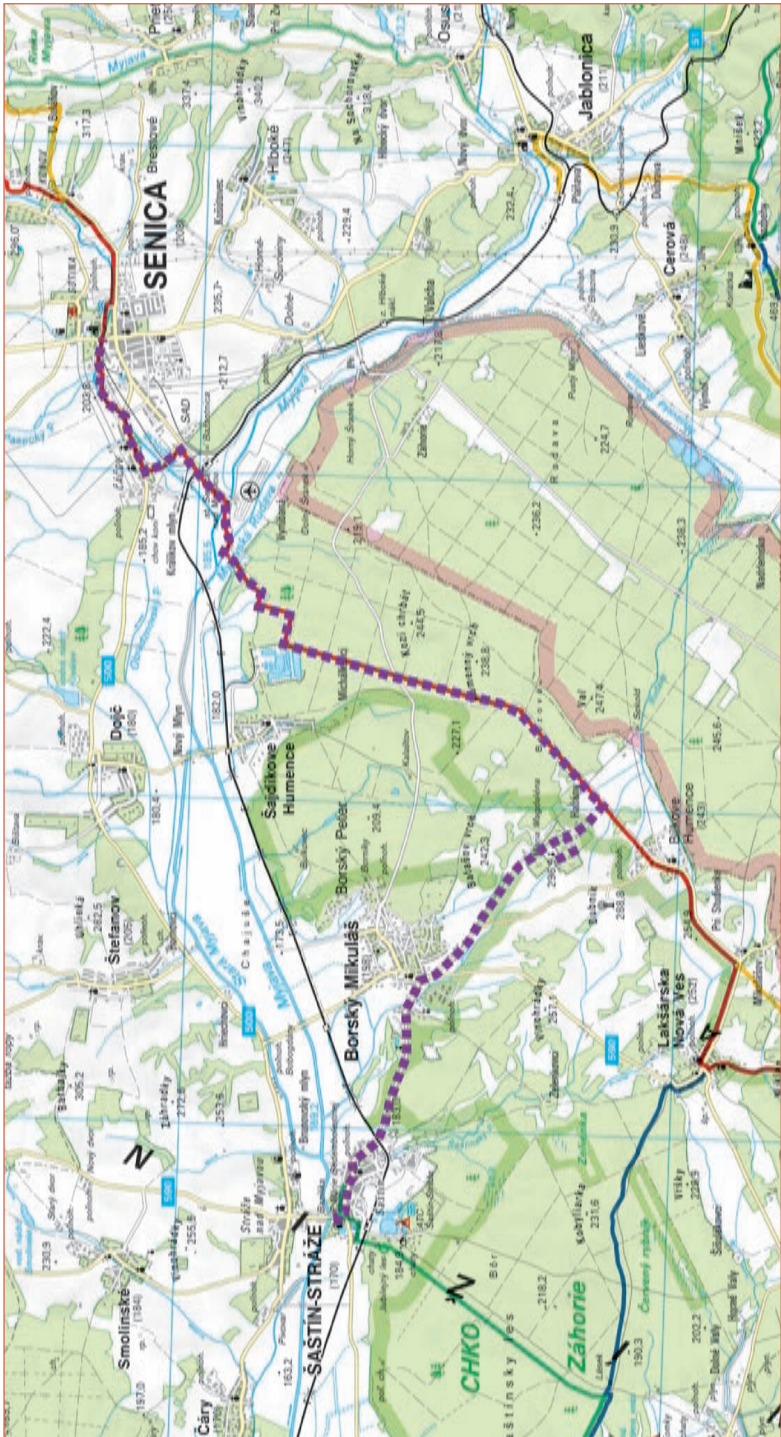
Šaštín-Stráže (172 m)

Spolu: 28 km. **Celkové stúpanie:** 140 m. **Náročnosť:** 2.

Prevýšenie medzi najnižším a najvyšším bodom: 125 m.

Mapa trasy: <http://www.cykloserver.cz/f/3b96157360/>

K Panne Márii Mariatálskej

Kroky pútnikov už oddávna smerujú do Marianky – jedného z najstarších pútnických miest na Slovensku. Neobídu pritom ani tzv. zázračný prameň, pri ktorom sa podľa legendy našla socha Panny Márie Tálenskej.

Kostol sv. Juraja vo Svätom Jure

Mariatál

Marianka spolu so Skalkou nad Váhom a Levočou patrí k trom najstarším pútnickým miestam na Slovensku. Cez Malé Karpaty putovali oddávna tisíce a tisíce pútnikov do tzv. Mariatálu, ako toto staré pútnické miesto nazývali naši starí rodičia. Na cestách zodrali nejeden topánky, pomodlili sa nejeden ruženec a zaspievali niekoľko mariánskych piesní. Ciest do Mariánskeho údolia bolo viac. Pravdepodobne najznámejšia a najpoužívannejšia viedla z Rače. Množstvo prícestných krížov, božích múk alebo len ľudových svätých obrázkov, ktoré dodnes nachádzame v karpatských

lesoch, na rúbaniskách, lúkach, pri studničkách, lavičkách či na krížnych cestách, je svedectvom prejavov ľudskej zbožnosti, nádeje a pokory na ceste k Božej Matke.

Zo Svätého Jura

Starobylé kráľovské mesto, ktoré leží vo vínorodnom kraji na úpäť Malých Karpát, si dodnes zachovalo historický ráz a vidiecky charakter. Jeho jadro, ktoré je mestskou pamiatkovou rezerváciou, obnovili v roku 2001. K najvýznamnejším sakrálnym pamiatkam mesta patrí farský rímskokatolícky Kostol sv. Juraja. Pôvodne ranogotický kostol z 13. storočia neskôr prestavali